

Maktarrogansen i miljøpolitikken

Kirka og miljøbevegelsen møter hersketeknikk og utestengelse når de utfordrer maktas syn i klimapolitikken. Noen skal helst ikke ha innflytelse.

Et interessant mønster ble synlig under en sending av NRK radios debattflaggskip, «Dagsnytt 18», forrige uke. Ett innslag handlet om at LO ikke vil gi miljøbevegelsen plass rundt bordet når regjeringen inviterer partene i arbeidslivet til forpliktende klimasamarbeid for utslippskutt.

Et annet handlet om at verken Ap eller Høyre liker at Den norske kirke har meninger om norsk oljepolitikk.

Med en frisk blanding av argumentasjon og hersketeknikk forsøker dominerende maktstrukturer å utestenge eller utdefinere aktører som har radikale standpunkter i klimadebatten.

Hva er det de frykter? At motparten har for gode argumenter?

Kirka har i flere år vært under angrep for sine meninger om norsk oljepolitikk. Allerede i 2015 [meldte Høyres nåværende nestleder Tina Bru seg ut av Den norske kirke](#) på grunn av en kronikk fra to biskoper. De tok til orde for at Norge bør bremse oljeproduksjonen og la mye olje ligge igjen i bakken.

Tirsdag sa den samme kirkas øverste organ, Kirkemøtet, i et overveldende flertallsvedtak (103 mot 2), at de vil støtte anbefalinger om stans i oljeleting.

Dagen etter var altså både Høyre og Arbeiderpartiet på plass i studio for å beklage seg over dette. Kirka skal ikke drive med partipolitikk, var anklagen. Arbeiderpartiets representant kom med en advarsel: Med dette kunne kirka støte folk fra seg. Det måtte de tenke på. Høyres representant gikk litt lenger. Hun fryktet at dersom kirka begynte å bli for politisk, så kunne det komme krav om at kirka kom under politisk kontroll igjen.

Dulgte trusler om politisk maktovertakelse av den nylig «frigjorte» kirka, må kunne karakteriseres som et friskt utspill i det herrens år 2021.

Som Vårt lands politiske redaktør [presist påpekte i en kommentar nylig](#), er det en påfallende forskjell i hvordan politikerne reagerer på kirkas ulike politiske uttalelser. Rett før valget gikk kirkas øverste leder, preses Olav Fykse Tveit, ut og advarte norske partier mot å endre abortloven. Det utløste ikke den typen reaksjoner som de vi nå ser etter kirkemøtets oljevedtak.

Det gjør heller ikke inntrykk på politikerne når Fykse Tveit minner om at paven i Roma har vært enda skarpere i tonen i miljøraker. I et møte med flere av verdens største oljeselskaper, blant dem Equinor, sa paven at vi ikke kan fortsette å bruke fossil energi om vi skal ha en bærekraftig utvikling i verden.

Det er kanskje flaks for Fykse Tveit at biskopene ikke lenger utpekes av regjeringen (Kongen i statsråd), slik de ble før kirkeforliket i 2008. De politiske signalene er tydelige: Kirka kan ha meninger om familieførøkelse, men ikke om miljø og forvalteransvaret.

Klimabevegelsens forhold til staten og partene i arbeidslivet har også en historie. Den begynner med en klassisk vits om norsken, svensken og dansken.

Historiker Hallvard Notaker har skrevet [en forskningsartikkel](#) om de nordiske landenes arbeid fram mot Det europeiske naturvernåret i 1970. Naturvernåret markerte et veiskille i politikken, og skulle vise at et nytt perspektiv i politikken nå skulle få sin naturlige plass ved bordet.

Notaker viser hvordan ulike trekk ved de nordiske landenes korporative system – altså det utstrakte samarbeidet mellom staten, partene i arbeidslivet og organisasjoner – preget gjennomføringen av Naturvernåret. Konklusjonen er omtrent slik: I Sverige var de mest opptatt av å bevare konsensus, i Norge av å spre kunnskap, og i Danmark av å holde budsjettet.

Sverige pekte seg på denne tida ut ved å ha et sosialdemokratisk styre med et særlig sterkt grep om det korporative systemet, som i dette tilfellet helt konkret luket ut miljøstandpunkter som var for radikale.

Lyder det kjent?

Historien gjentar seg ikke, men den rimer. Nå er det en sosialdemokratisk ledet regjering i Norge, med et sterkt bånd til fagbevegelsen som vil luke ut miljøbevegelsen når partene i arbeidslivet skal sette seg sammen for å bli enige om utslippskutt. Avvisningen er i tillegg iskald.

«Er miljøbevegelsen egentlig en bevegelse», spurte LO i debatten i NRK.

Den sterke reaksjonen på utestengelsen, fra flere representanter i miljøbevegelsen, er lett å forstå. I opposisjon har sentrale deler av fagbevegelsen bygget et bredt samarbeid med en rekke miljøorganisasjoner gjennom prosjektet «Broen til framtida». Prosjektet har hatt årlige konferanser siden 2014. Før valget gjentok også Arbeiderpartiet til stadighet at partiet hadde bygget kompromisser mellom «klimaungdommen i AUF» og fagbevegelsen.

Nå som maktas korridorer er inntatt, har interessen for brubyggingsaktiviteten kjølnet.

Når disse sakene debatteres enkeltvis, ender de ofte som spesifikke diskusjoner om teologi og hvem som har en rettmessig plass i et partssammensatt utvalg. Løftes blikket, ser vi at det handler om kontroll. Makt brukes kynisk for å avskjære meninger en ikke liker. Det er ikke bare arrogant, det kan også være ineffektivt og direkte skadelig. Aktører med relevant kunnskap og mobiliseringsevne bør inviteres med på laget. Argumenter - ikke makt - bør forme samfunnsutviklingen.